

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Anny Žákovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Mariany Reiffovej, v právnej veci navrhovateľky **M. K.**, bytom v Ž., proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu so sídlom v Bratislave**, Ul. 29. augusta č. 8, o **starobný dôchodok**, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 28. januára 2008, č.k. 19Sd/128/2007-24, rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 28. januára 2008, č.k. 19Sd/128/2007-24, **p o t v r d z u j e**.

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom krajský súd podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“) potvrdil :

- rozhodnutie odporkyne č. X. z 23. augusta 2007 – ktorým podľa § 21 a § 95 zák.č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej v texte len „zák.č. 100/1988 Zb.“) a podľa § 259 ods.1 zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák.č. 461/2003 Z.z.“) zvýšila navrhovateľke starobný dôchodok od 13. septembra 2003 na sumu 3.324,- Sk mesačne, pričom v uvedenej sume bola

zahrnutá úprava podľa zák.č. 306/2002 Z.z. v znení zák.č. 639/2002 Z.z. a zvýšenie podľa zák.č. 222/2003 Z.z.

- a ďalšie 3 rozhodnutia odporkyne z 25. augusta 2007 - ktorými podľa § 293a zák.č. 461/2003 Z.z. bol navrhovateľke zvýšený starobný dôchodok od 1. februára 2004 na sumu 3.458,- Sk mesačne, od 1. decembra 2004 na sumu 3.576,- Sk mesačne a od 22. júla 2005 na sumu 3.940,- Sk mesačne - a navrhovateľke náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že po oboznámení sa s obsahom spisu odporkyne zistil, že odporkyňa opakovane rozhodovala o úprave výšky starobného dôchodku navrhovateľky od 13. septembra 2003, a to rozhodnutím č. X. z 24. októbra 2003 (úprava dôchodku na 3.258,-Sk mesačne), rozhodnutím z 12. októbra 2005 (úprava dôchodku na 3.324,-Sk mesačne) a rozhodnutím z 24. novembra 2006 (úprava dôchodku na 3.324,- Sk mesačne), pričom tieto rozhodnutia boli súdmi zrušené. Pre Krajský súd v Nitre, ako i pre odporkyňu bol však záväzný právny názor vyjadrený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4So 164/2004 z 20. júla 2005, v zmysle ktorého bola povinná odporkyňa postupovať pri výpočte starobného dôchodku navrhovateľky. Krajský súd zdôraznil, že z potvrdenia spoločnosti Teson a.s. Vráble z 8. februára 1995, ako i z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia je preukázané, že navrhovateľka pracovala v štátnom podniku Tesla Vráble od 4. apríla 1966 do 28. marca 1981, kedy zamestnanie prerušila z dôvodu starostlivosti o invalidné dieťa. Starobný dôchodok bol navrhovateľke priznaný rozhodnutím č. X. zo 7. júla 2003, a to od 13. septembra 2003 v sume 2.584,-Sk. Proti tomuto rozhodnutiu navrhovateľka opravný prostriedok nepodala, ale opravným prostriedkom napadla až rozhodnutie z 24. októbra 2003, ktorým jej bol upravený starobný dôchodok od 13. septembra 2003 na sumu 3.258,-Sk mesačne. Nárok na dôchodok navrhovateľke vznikol 13. septembra 2003, kedy dovŕšila vek 55 rokov a k tomuto dňu navrhovateľka i starobný dôchodok žiadala priznať. Rozhodným obdobím pre výpočet priemerného mesačného zárobku u navrhovateľky pre nárok na starobný dôchodok je teda obdobie rokov 2002 až 1993, v tomto období však navrhovateľka nepracovala, teda nemala zárobok z pracovnej činnosti. Rozhodné obdobie bolo potrebné predĺžiť tak, aby zahŕňalo 5 rokov so zárobkami. Z uvedeného vyplýva, že u navrhovateľky je možné vychádzať len zo zárobkov dosiahnutých v období rokov 1977, 1976, 1975, 1974, 1973. Toto jednoznačne vyplýva i z rozsudku Najvyššieho súdu SR z 20. júla 2005. Keďže navrhovateľka dosiahla zárobok v roku 1977 je možné vychádzať len z obdobia roku 1977 a 4 rokov dozadu, t.j. do roku 1973 vrátane. Do tohto obdobia už nepatrí

rok 1972, pretože by už bol 6. rokom, ktorý podľa zákona navrhovateľke nemožno započítať. Hrubý zárobok navrhovateľky za vyššie uvedené obdobie, t.j. roky 1973 až 1977 je 70.801,-Sk, pričom v roku 1977 bolo vylúčených 242 dní a v roku 1974 – 12 dní, ako náhradné doby. U navrhovateľky sa teda pre výpočet hrubého zárobku za rok 1977 nepočítalo obdobie od 4. mája 1977 až do 31. decembra 1977, kedy navrhovateľka čerpala materskú dovolenku a neskôr neplatené voľno povolené organizáciou (242 dní). Nemožno však vylúčiť celý rok 1977, resp. ho nepočítať za kalendárny rok so zárobkami, pretože navrhovateľka do 4. mája 1977 zárobok mala. Pri výpočte priemerného mesačného zárobku sa teda u navrhovateľky vychádzalo z mesačného priemeru hrubých zárobkov dosiahnutých v rokoch 1977,1976,1975,1974 a 1973, ktorých úhrn je suma 70.801,-Sk a počet vylúčených dní 254. Spôsob výpočtu priemerného mesačného zárobku stanovoval vykonávací predpis k zák. č. 100/1988 Zb. a podľa tohto výpočtu bol priemerný mesačný zárobok navrhovateľky v rozhodnom období 1.371,- Sk mesačne. Pre výpočet starobného dôchodku bola navrhovateľke započítaná celková doba zamestnania 34 rokov, ktorá je rozhodujúca i pre výšku dôchodku a to v III. pracovnej kategórii. Základná výmera starobného dôchodku navrhovateľky je potom 50% priemerného mesačného zárobku, k tejto výmere sa u navrhovateľky za každý odpracovaný rok nad 25 rokov, pripočíta 1 %, t.j. spolu 9 % a základná výmera starobného dôchodku u navrhovateľky je potom 59 % z priemerného mesačného zárobku 1.371,-Sk, čo je 809,-Sk mesačne. Takto bol starobný dôchodok navrhovateľky i v napadnutom rozhodnutí vypočítaný a po zákonných úpravách podľa § 2, písm. a/ zák. č. 306/2002 Z.z. o zvýšení dôchodkov v roku 2002, o úprave dôchodkov priznaných v roku 2003 a o zmene a doplnení niektorých zákonov v oblasti sociálneho zabezpečenia, podľa zák. č. 639/2002 Z.z. a podľa zák.č. 222/2003 Z.z. zvýšený na sumu 3.324,-Sk mesačne. Dňa 25. augusta 2007 vydala odporkyňa ďalšie rozhodnutia /3/, ktorými zvyšovala starobný dôchodok navrhovateľky , a to od 1. februára 2004 na sumu 3.458,-Sk mesačne, od 1. decembra 2004 na sumu 3.576,-Sk mesačne a od 22. júla 2005 na sumu 3.940,- Sk mesačne. Uvedené rozhodnutia bolo potrebné vydať z dôvodu zákonného zvýšenia starobného dôchodku navrhovateľky. S poukazom na uvedené bol krajský súd toho názoru, že odporkyňa postupovala pri výpočte starobného dôchodku správne a spôsob výpočtu zodpovedá platným právnym predpisom. Správne a v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadreným v jeho rozsudku z 20. júla 2005 vylúčila 242 dní v roku 1977, ako i 12 dní v roku 1974, čo je pre navrhovateľku z hľadiska výpočtu priemerného mesačného zárobku výhodnejšie. Z vyššie uvedených dôvodov krajský súd

napadnuté rozhodnutie odporkyne číslo X. z 23. augusta 2007, ako i naň nadväzujúce tri rozhodnutia z 25. augusta 2007, podľa § 250q ods. 2 O.s.p. ako vecne správne potvrdil.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka v zákonnej lehote odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že rozsudok je nespravodlivý, v rozpore so skutočnosťou, zákonmi SR a tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené odporujú objektívnej skutočnosti. Odporkyňa v rámci odvolania opísala doterajší priebeh konania vo veci a zdôraznila, že postup odporkyne je podľa jej presvedčenia v plnom rozpore s článkom 34 Charty základných práv Európskej únie, ktorý zakotvuje právo každého občana SR na dôstojné sociálne zabezpečenie a sociálnu podporu a odporuje aj iným medzinárodným normám, ktoré zakazujú diskrimináciu občanov na základe zdravotného postihu. Je tiež v rozpore s článkom 39 ods. 1 Ústavy SR, ktorý zabezpečuje občanom SR právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu. Navrhovateľka zdôraznila, že výška dôchodku priznaného odporkyňou je cca o 2.000,- Sk nižšia, ako je výška životného minima. Keďže zárobok je spred 30 rokov, aby spĺňal podmienky 1,2 násobku životného minima, nesmie starobný dôchodok klesnúť pod 5.050,- Sk. Navrhovateľka uviedla, že nebola povalačkou, ale svedomite sa starala o svoju ťažko postihnutú dcéru, a že si „zaslúži svoj starobný dôchodok na dnešné tisícročie“. Podľa jej názoru by súd mal tiež zobrať do úvahy skutočnosť nerovného postavenia účastníkov konania, keďže odporkyňa je vždy zastupovaná profesionálnou právničkou, pričom navrhovateľka sa z dôvodu svojej zlej materiálnej situácie musí zastupovať sama. Navrhovateľka žiadala, aby odvolací súd zrušil rozhodnutia odporkyne zo 7. júla 2003, 24. októbra 2003, 12. októbra 2005, 24. novembra 2006, 23. augusta 2007, „na znovu vypočítanie“, ďalej všetky rozhodnutia, ktoré boli od roku 2003 do roku 2007 zvyšované zo zákona Slovenskej republiky všetkým dôchodcom. Zároveň žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odporkyňa v písomnom vyjadrení k odvolaniu nepovažovala dôvody uvedené navrhovateľkou za opodstatnené. Trvala na vecnej správnosti napadnutých rozhodnutí a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu v plnom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo, odvolanie

prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250l ods. 2 v spojení s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky nemožno priznať úspech.

Odvolací súd po oboznámení sa s predloženým kompletným spisovým materiálom krajského súdu vrátane administratívneho spisu odporkyne zistil, že v predmetnej veci bol náležite zistený skutkový stav a odporkyňa, ako aj krajský súd z neho vyvodili správne skutkové aj právne závery, s ktorými sa stotožnil.

Pokiaľ navrhovateľka opakovane namietala, že pre výpočet dôchodku jej mali byť zohľadnené hrubé zárobky dosiahnuté v rokoch 1972 až 1976, tejto námietke nebolo možné vyhovieť.

Vzhľadom na to, že navrhovateľka v rozhodnom období desiatich rokov pred vznikom nároku na dôchodok (§ 12 ods. 3 písm. a/ zák.č. 100/1988 Zb.), nemala zárobok, správne a v súlade s ustanovením § 12 ods. 5 zák. č. 100/1988 Zb. odporkyňa predĺžila rozhodné obdobie tak, aby zahŕňalo päť kalendárnych rokov so zárobkami a priemerný mesačný zárobok zistila z týchto piatich kalendárnych rokov, ktorými boli roky 1977, 1976, 1975, 1974 a 1973. Vzhľadom na zárobok dosiahnutý navrhovateľkou v roku 1977 nebolo možné, ako to požadovala, uvedený rok so zárobkami vylúčiť a nahradiť ho rokom 1972, lebo takýto postup nemá oporu v zákone. Navyac zárobok dosiahnutý navrhovateľkou v roku 1977 je pre ňu pri výpočte priemerného mesačného zárobku najvýhodnejší, lebo po vylúčení 242 dní náhradných dôb predstavuje hrubý zárobok po prepočte sumu 17.544,- Sk (5.912: (365-242) . 365).

Pokiaľ navrhovateľka namietala nerovnosť svojho postavenia vo vzťahu k odporkyni, ktorá bola zastupovaná profesionálnou právničkou, odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že z podkladov súdneho spisu vyplýva, že navrhovateľka o ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov v priebehu konania sama *nepožiadala*. V zmysle ustanovenia § 30 O.s.p. sudca alebo poverený zamestnanec súdu ustanoví účastníkovi *na jeho žiadosť* (za splnenia zákonom vymedzených podmienok) zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Z obsahu podaní navrhovateľky pritom nevyplývalo, že ochrana jej záujmov vyžadovala potrebu ustanovenia jej zástupcu z radov advokátov.

Námietku o rozpore rozhodnutia odporkyne s čl. 39 ods. 1 Ústavy SR nepovažuje odvolací súd za opodstatnenú, lebo starobný dôchodok jej bol priznaný v súlade so zákonom a vo výške zodpovedajúcej zákonu. Pokiaľ tento dôchodok, zohľadňujúci v sebe tak princíp solidarity, ako aj princíp zásluhovosti, nie je postačujúci na jej primerané hmotné zabezpečenie v starobe, má možnosť za podmienok stanovených príslušnými zákonmi domáhať sa priznania iných sociálnych dávok (dávky v hmotnej núdzi, dávky sociálnej pomoci).

Nakoľko rovnaká právna úprava platí pre všetkých požívateľov starobných dôchodkov, diskrimináciu navrhovateľky v tomto smere odvolací súd nezistil.

Odvolací súd s poukazom na odvolací návrh navrhovateľky konštatuje, že predmet preskúmovacieho konania bol striktne vymedzený výrokom napadnutých rozhodnutí odporkyne. Z tohto dôvodu nebolo možné v rámci predmetného konania preskúmať zákonnosť iných rozhodnutí odporkyne, o to viac, že tieto už boli predmetom preskúmania v rámci samostatných konaní.

Nakoľko dôvody uvádzané navrhovateľkou neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, odvolací súd ho podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd v konaní neúspešnej navrhovateľke nepriznal (§ 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. apríla 2009

Anna Žáková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

